

Гришко А.М.

магістр,
Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2587-8982>

Мельник А.О.

доктор економічних наук, професор,
Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4051-3033>

Hryshko Ania, Melnyk Alona

Kyiv National University of Technology and Design

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто сучасний розвиток інноваційної діяльності України. Визначено, що інноваційна діяльність є ключовим елементом забезпечення успішного та стійкого функціонування підприємства. Досліджено сутність та види інноваційної діяльності в науковій літературі. Визначено групи суб'єктів інноваційної діяльності в Україні, з'ясовано, що головними суб'єктами здійснення інноваційної діяльності все ж таки є підприємства, тому що вони формують сфери й напрями розвитку інноваційної діяльності держави. Виділено ключові складові частини інноваційної діяльності у світовій практиці, а саме інноваційна стратегія, діловий менталітет компанії, спрямований на розвиток інновацій, відповідність інновацій бізнес-стратегії підприємства, цінність інновації, нейтралізація «організаційних антитіл» інновацій, мережа інновацій, система параметрів і винагород розвитку інноваційної діяльності. Проаналізовано стан інноваційної діяльності підприємств України, запропоновано заходи щодо її вдосконалення.

Ключові слова: інноваційна діяльність, фінансування, розвиток підприємств, конкурентоспроможність, управління інноваційною діяльністю.

Постановка проблеми. Сьогодні інновації відіграють важливу роль у розвитку більшості підприємств України. Дослідження динаміки основних економічних процесів різними науковцями виявило, що інновації є потужним чинником економічного процвітання. Проблема прискорення та стимулювання розвитку підприємств в Україні на інноваційній основі є досить актуальною. Фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є недостатнім, що зумовлює згортання низки важливих наукових розробок. Наявний ресурсно-технологічний потенціал не відповідає вимогам сьогодення через низький рівень виробничої бази та недостатнє фінансування державою науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок. Саме активізація інноваційної діяльності наукової та виробничої сфер є важливим завданням та умовою становлення економічної незалежності України. Розроблення нових методів та підходів до вивчення інноваційної діяльності, впровадження нових принципів інноваційного розвитку є важливими сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням актуальних проблем стану інноваційної діяльності підприємств займається велика кількість учених. Дослідники присвятили свої роботи таким проблемам інноваційної діяльності, як вплив циклічності розви-

тку економіки (Т.П. Близнюк) [2], стратегічна місія (М.П. Денисенко) [3], інноваційна система (О.В. Коваленко) [4], мотивація держави (М.В. Павлюк) [7], перспективи фінансування інноваційного розвитку (І.В. Ховрак) [8], мотивація інноваційної діяльності (І.О. Білоброва) [10].

Незважаючи на те, що велика кількість авторів досліджувала проблеми інноваційної діяльності, варто зазначити, що ефективність інноваційної діяльності залежить від швидкості впровадження новітніх технологій у діяльність підприємств, тому, на наш погляд, це завжди є актуальним, отже, необхідно з часом переглядати й доповнювати сучасні методи інноваційної діяльності підприємств з урахуванням найсучасніших технологічних розробок.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення сучасного стану інноваційної діяльності та виявлення необхідності її вдосконалення відповідно до сучасних інноваційних тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Визначальним фактором інноваційного розвитку держави, його основою та двигуном є інноваційна активність кожного підприємства, яка відображається ефективністю інноваційної діяльності. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» її визначають як діяльність, що спря-

мована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг [1].

Аналіз визначення поняття «інноваційна діяльність» вітчизняними вченими наведено в табл. 1.

На нашу думку, найбільш повним є визначення інноваційної діяльності, яке надали Т.П. Близнюк та О.О. Поліщук.

Вітчизняні та зарубіжні вчені розглядають такі групи суб'єктів інноваційної діяльності, як державні органи управління (Верховна Рада України, державні органи місцевого самоврядування, центральний орган виконавчої влади тощо), інноваційні підприємства (технопарки, технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, інноваційні центри), фінансово-кредитні інноваційні установи (венчурні компанії, інноваційні фонди, інноваційні банки тощо). Головним суб'єктом здійснення інноваційної діяльності є все ж таки підприємства, тому вже від них формується інноваційна діяльність держави. Якщо підприємства працюють і займаються інноваційною діяльністю, тоді й держава буде розвивати цей вид діяльності на своєму відповідному рівні, тому, на наш погляд, вона лежить в основі розвитку інноваційного потенціалу України.

В умовах формування економіки знань здатність країн створювати та використовувати знання, зберігати й ефективно використовувати наявний науково-технічний потенціал дає змогу отримувати конкурентні переваги та прискорювати соціально-економічний розвиток суспільства. Наукові ідеї, інновації та нові технології стають основними факторами розвитку суспільства разом із традиційними (інвестиціями та трудовими ресурсами), а також допомагають вирішити проблему

вичерпаності ресурсів, максимально раціонального їх використання [8, с. 230].

В Україні створено умови для розвитку інноваційної діяльності, сформовано основи нормативно-правової бази та механізми здійснення інноваційної політики, а також створені умови для розвитку відповідної інфраструктури, але інноваційна складова частина забезпечення економічного розвитку використовується недостатньо, тому що велика частка вітчизняних підприємств не впроваджує результати інноваційних досліджень, розробок, проєктів, винаходів, а також не веде повноцінної інноваційної діяльності в процесі свого функціонування.

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується низьким рівнем використання наукових знань, вкрай повільним нарощуванням інноваційного виробництва (табл. 1) [9]. Незважаючи на те, що Україна належить до восьми держав світу, що мають необхідний науково-технічний потенціал для створення й виробництва найсучасніших моделей авіаційної техніки, входить до десятки найбільших суднобудівних держав світу, а вітчизняна продукція машинобудування посідає одне з провідних місць у Європі, за загальним рівнем інноваційної активності Україна значно відстає від країн Європейського Союзу. Причиною цього є цілий комплекс проблем різного характеру, який склався історично й посилюється за останній рік серйозною політичною нестабільністю.

З табл. 2 можна зробити висновки, що протягом останніх 5 років відбулося незначне посилення інноваційної активності держави. Порівнюючи 2014 та 2018 роки, бачимо, що за цей період загальна сума витрат на інноваційну діяльність збільшилась. Таке збільшення відбулося за рахунок розширення

Таблиця 1

Визначення змісту поняття «інноваційна діяльність»

№	Автор	Зміст поняття
1	Т.П. Близнюк [2, с. 15]	Інноваційна діяльність – це складна динамічна система заходів щодо використання результатів закінчених науково-технологічних досліджень, організаційно-економічних розробок або інших науково-технологічних досягнень, яка функціонує під впливом факторів середовища всіх рівнів (зовнішнього та внутрішнього) задля задоволення мінливого індивідуального попиту й потреб суспільства загалом у конкурентоспроможній продукції (товарах, роботах, послугах).
2	М.П. Денисенко [3, с. 11]	Інноваційна діяльність – це діяльність, пов'язана з перетворенням наукових досліджень і розробок, а також винаходів і відкриттів на новий продукт або новий технологічний процес, що впроваджується у виробничий процес.
3	О.В. Коваленко [4, с. 31]	Інноваційна діяльність – це процес, спрямований на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, реалізований на ринку, новий або вдосконалений процес, використовуваний в практичній діяльності, а також пов'язані з ними додаткові дослідження й розробки.
4	О.О. Поліщук [5, с. 170]	Інноваційна діяльність – це процес, спрямований на розроблення інновацій, реалізацію результатів завершених наукових досліджень або певних науково-технічних досягнень у новий чи вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, в новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим процесом наукові розробки та дослідження.
5	О.М. Файчук [6, с. 67]	Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на оновлення наявного, створення й використання нового конкурентоспроможного продукту (товару, технології способу виробництва) задля кращого задоволення суспільних потреб (підвищення продуктивності праці, якості продукції, зниження її собівартості тощо).

майже всіх статей витрат. Дослідження й розробки у 2014 та 2018 роках становили 1 754,6 млн. грн. та 3 208,8 млн. грн. відповідно, витрати на придбання машин обладнання та програмного забезпечення у звітному році порівняно з 2014 роком збільшились на 3,176 млн. грн., що є позитивним явищем.

Слід зазначити, що у 2016 році було виділено на інновації найбільше серед усіх досліджуваних років, а саме 23 229,5 млн. грн., що свідчить про найбільш інтенсивний розвиток інноваційної діяльності підприємств.

Для більш повноцінного аналізу інноваційної діяльності України розглянемо відсоткове співвідношення джерел фінансування за 2014–2018 роки (рис. 1) [9]. Як бачимо, фінансування відбувається за рахунок коштів власних, державного бюджету, інвесторів-нерезидентів, інших джерел. Можна зробити висновок, що власні кошти мають 91% порівняно з державним бюджетом, що має 6%. Це свідчить про те, що держава не зацікавлена у фінансуванні інноваційної діяльності.

На жаль, підприємство самостійно не в змозі подолати всі бар'єри впровадження інновацій. Однак деякі з них підвладні впливу та ліквідації тільки за рахунок

допомоги з боку держави. Отже, вирішення цих проблем вимагає пошуку альтернативних джерел фінансування, таких як:

- широке залучення банківських кредитів;
- надання кредитів за зниженою кредитною ставкою підприємствам, що здійснюють інноваційну діяльність;
- запровадження істотних пільг для інноваційних підприємств;
- підвищення ефективності програмно-цільової форми в системі фінансування;
- запровадження різних форм фінансового лізингу та державних дотацій підприємствам-інноваторам.

Проаналізуємо частку інноваційно активних підприємств за вибраний досліджуваний період (рис. 2) [9]. Відсоток активних підприємств коливається від 16,1% до 18,9%, що вказує на те, що 81,1% взагалі не впроваджували інноваційну діяльність.

Переважно з кожним роком збільшується питома вага підприємств, які впроваджують інновації (табл. 3) [9].

З табл. 3 випливає, що з 2014 року питома вага підприємств, що впроваджували інновації, збільшується,

Рис. 1. Фінансування інноваційної діяльності, млн. грн.

Таблиця 2

Загальний обсяг витрат за напрямками інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні

Рік	Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств	Витрати на інновації	Зокрема, за напрямками					
			дослідження й розробки	у тому числі		придбання інших зовнішніх знань	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	інші витрати
				внутрішні НДР	зовнішні НДР			
		млн. грн.						
2014	16,1	7 695,9	1 754,6	1 221,5	533,1	47,2	5 115,3	778,8
2015	17,3	13 813,7	2 039,5	1 834,1	205,4	84,9	11 141,3	548,0
2016	18,9	23 229,5	2 457,8	2 063,8	394,0	64,2	19 829,0	878,4
2017	16,2	9 117,5	2 169,8	1 941,3	228,5	21,8	5 898,8	1 027,1
2018	16,4	12 180,1	3 208,8	2 706,2	502,6	46,1	8 291,3	633,9

а на 2016 рік становить уже 16,6%, але у 2017 році спостерігається спад до 14,3%. На кінець 2018 року показник знову збільшується, становлячи 15,6%. Значно збільшилась кількість видів інноваційної продукції та нових видів техніки, але питома вага інноваційної продукції серед усього обсягу виробництва підприємств все ще залишається дуже низькою.

Якщо підприємство має наміри вкладати гроші у власний розвиток, то цьому перешкоджає брак доступних кредитів. У країнах Європейського Союзу, наприклад, цю перешкоду долають шляхом заохочення купівлі сільськогосподарської техніки в кредит у формі щомісячних субсидій [10]. Якщо говорити про цю проблему загалом, то слід відзначити, що як українським, так й іноземним виробникам заважає відсутність фондового ринку як джерела капіталу та інструменту інвестування.

Зарубіжні вчені, такі як М.Дж. Епштейн, Р. Шелтон та Т. Давіла, вивчивши досвід провідних компаній світу, вже давно дійшли до висновку, що для того, щоб інновація запрацювала на користь підприємства й стала невід’ємним компонентом його конкурентоспроможності, інноваційна діяльність підприємства має включати такі елементи.

1) Побудова інноваційної стратегії. З вибором стратегії пов’язані розроблення планів, проведення досліджень, здійснення інших форм інноваційної діяльності. Основа розроблення інноваційної стратегії ґрунтується на теорії життєвого циклу продукту, ринковій позиції фірми та її науково-технічній політиці.

2) Формування ділового менталітету компанії підприємства, спрямованого на розвиток інновацій. Кожен працівник на підприємстві має думати про те, як його діяльність може бути застосована для вдосконалення виробничих ланок послідовного виготовлення продукції. Керівникам підприємства потрібно організувати тренінги, що стосуватимуться такої нестандартної форми розвитку підприємства шляхом переходу до інноваційної діяльності. Це покращить компетентність працівників та мотивуватиме їхні ідеї, які в подальшому можуть перетворитись на інновації.

3) Відповідність інновації бізнес-стратегії підприємства. Інновації мають тісно переплітатися з бізнес-стратегією компанії. Всі типи стратегій у світі бізнесу можна об’єднати в три групи, такі як наступальна, оборонна, скорочення й зміни видів бізнесу. Наступальна стратегія організована на наукових відкриттях і винаходах, розрахована на зайняття лідируючого положення на ринку або в галузі. Однак вона вимагає значних фінансових витрат, має високий ступінь ризику, але в разі успіху винагороджується високими результатами. Оборонна стратегія віддає перевагу збереженню позиції на ринку, а стратегія скорочення й зміни видів бізнесу вже за самою назвою передбачає перегрупування підприємства. Слід зазначити, що лише наступальна стратегія опановує інновації та підходить компаніям, які хочуть запровадити інноваційну діяльність.

4) Цінність інновації. Необхідно врівноважити творчість та одержання цінності так, щоби компанія породжувала нові, успішні ідеї та водночас отримувала дохід від своїх вкладень. Слід мати на увазі, що окремо цінність без інновації зазвичай веде до зростання цінності, але не дає змогу виділитися серед конкурентів. Інновація цінності досягається лише тоді, коли підприємства співвідносять інновацію з такими аспектами цінності, як практичність, ціна, витрати. Якщо поєднати інновацію з цінністю таким чином не вдається, то результатами винахідників технологій та ринкових новаторів у своєму бізнесі успішно користуються інші компанії для отримання конкурентних переваг.

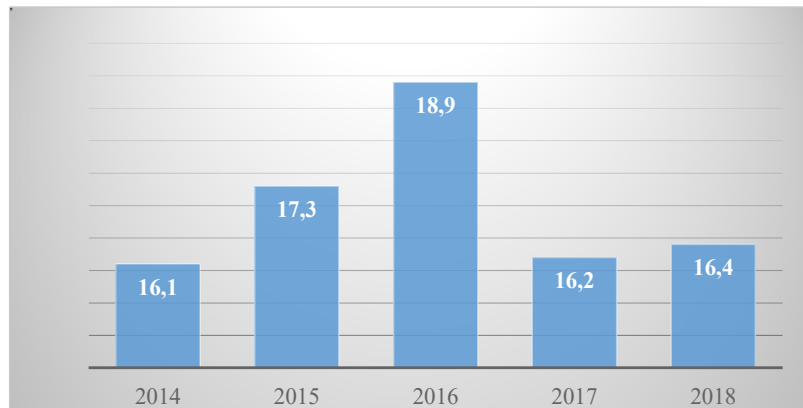

Рис. 2. Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %

Таблиця 3

Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, од.	Зокрема, маловідходні, ресурсозберігаючі	Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції (товарів, послуг), од.	Зокрема, нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2014	12,1	1 743	447	3 661	1 314	2,5
2015	15,2	1 217	458	3 136	966	1,4
2016	16,6	3 489	748	4 139	1 305	1,4
2017	14,3	1 831	611	2 387	751	0,7
2018	15,6	2 002	926	3 843	920	0,8

5) Нейтралізація «організаційних антитіл». Характеризується нищенням продуктивних ідей лише з причини того, що вони не вписуються у загальноприйняті норми.

6) Інновації у вигляді мережі. Є сукупністю різних сфер діяльності (відділи розробки, сфера маркетингу, інноваційний блок, технічне забезпечення), створюється як всередині компанії, так і за її межами, якщо говорити про клієнтів, партнерів та постачальників. Інновація ніколи не стоїть на місці, вона завжди потребує розвитку та збереження мережі як відкритої та здатної до співробітництва одиниці. Це є важливим, але непростим завданням з огляду на складність відносин, розбіжність мотивацій та цілей. Основна ідея інновацій у наявних мережах полягає в підтриманні ефективного співробітництва з усіма, хто може допомогти в прагненні до створення нової та ефективною інновації.

7) Корикування системи параметрів і винагород. Потрібно вносити зміни, методи, способи, що будуть завжди актуальними. Для працівників винагорода є одним з найважливіших стимулів, що мотивує їх (особливо щодо творчої діяльності), тому керівництво має не лише пропонувати їм зовнішню винагороду, але й створювати умови для отримання ними внутрішньої винагороди на підприємстві [11, с. 223].

На жаль, більшість вітчизняних підприємств не формує інноваційні стратегії у зв'язку з тим, що розвиток інноваційної діяльності тільки починає набувати популярності серед підприємств, а керівники використовують здебільшого базові стратегії (зростання, стабілізації, виживання), не звертаючи увагу на інновації, які досить істотно можуть вплинути на їх успішний та перспективний розвиток у майбутньому. Не сформований повністю діловий менталітет на підприємствах, тому що ніхто не спрямовує та не орієнтує трудовий персонал підприємства на розроблення та впровадження інновацій в усіх його сферах діяльності, адже вони бувають продуктивними, технологічними, економічними, організаційними, соціальними. Кожен вид має можливість вдосконалити роботу діяльності різноманітних підприємств. Також не розвинутими є мережі інновацій інформаційного поля, які відіграють важливу роль на підприємствах для підтримання ефективного співробітництва. Інновації повинні бути єдиними й унікальними серед інших, але переважно спостерігається неякісний контроль над їх цінністю. Все це призводить до низького використання інноваційної діяльності та швидкої активізації в сучасних умовах господарювання.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, до основних заходів підвищення інноваційної активності підприємств України відносимо:

- вдосконалення системи стимулювання інноваційної праці шляхом вжиття мотиваційних заходів, що передбачають оптимізацію структури колективного та персонального стимулювання;
- законодавчі зміни щодо системи пільг та стимулів у галузі інноваційної діяльності;

- розвиток та посилення дії фінансово-кредитних інститутів, що забезпечують безперервність фінансування інноваційних проєктів (венчурні компанії, інноваційні фонди);

- створення інноваційної інфраструктури на загальнодержавному та регіональному рівні, яка б забезпечувала ефективне використання науково-технічного потенціалу, підвищення рівня інноваційності та конкурентоспроможності підприємств (бізнес-інкубатори, технопарки, центри трансферу технологій);

- використання маркетингових підходів до вивчення майбутніх потреб у нових товарах та послугах;

- активізацію міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва;

- підготовку висококваліфікованих працівників та їх залучення в активні галузі для створення нових технологій;

- формування сучасної організаційної структури управління за здійсненням інноваційної діяльності на загальнодержавному, регіональному рівнях та на рівні підприємства.

Невід'ємною частиною державної інноваційної політики має стати створення умов для розширення сфери та масштабів попиту, пропозицій і поширення науково-технічних знань у країні, комерційного впровадження науково-технічних розробок у виробництво.

Для слід забезпечити:

- підвищення рівня та розширення сфери науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок, зокрема, шляхом систематичного підвищення частки витрат на науку у державному бюджеті;

- розвиток фундаментальних досліджень, які мають особливе значення для переходу економіки на інноваційний шлях розвитку;

- оптимізацію структури установ та господарюючих суб'єктів, що діють у науково-технічній сфері;

- формування в суспільстві методів сприяння інноваціям шляхом впровадження нових освітніх програм і розвитку системи безперервної освіти (підвищення кваліфікації кадрів) у науці, виробництві, сфері послуг;

- створення засад для розвитку науково-технічної діяльності підприємств і посередницьких організацій, які сприяють активізації інноваційної діяльності, допомагають встановленню зв'язків між науково-дослідною сферою та виробництвом (особливо тих, які займаються комерціалізацією результатів наукових досліджень);

- створення інноваційних структур (інкубаторів, центрів тощо), інформаційних та інфраструктурних підприємств, які сприяють впровадженню нових технологій у виробництво;

- вдосконалення організаційно-економічного механізму міжнародного трансферу технологій задля створення політичних, правових та економічних умов для зростання притоку іноземного капіталу, а також експорту вітчизняних технологій;

- сприяння розвитку винахідництва та забезпечення надійного патентного захисту результатів при-

кладних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у державі та за кордоном [12].

Вжиття запропонованих заходів дасть можливість підвищити рівень інноваційної діяльності України, активність підприємств, прискорити процес оновлення виробництва, ефективно використовувати інвестиції для подальшого розвитку інноваційної діяльності на підприємствах.

Висновки. В результаті проведеного дослідження виділено елементи інноваційної діяльності, які є ключовими для успішного розвитку підприємства. Основними з них можна вважати побудову інноваційної стратегії, цінність інновації, формування ділового менталітету компанії, відповідність інновації бізнес-стратегії підприємства.

Дослідивши стан інноваційної діяльності, можемо виокремити такі основні проблеми, що гальмують інноваційний розвиток України:

- недостатність фінансування для здійснення інвестицій задля реалізації інноваційних проєктів;
- відсутність стимулювання для запровадження інноваційної діяльності;
- неефективність структур та методів використання інноваційного потенціалу;
- нерозвиненість інноваційної інфраструктури та недосконалість механізмів комерціалізації результатів наукових досліджень та розробок;
- недосконалість законодавства та невизначеність правових інструментів залучення недержавних інвестицій задля розвитку економіки;
- відсутність науково-технічної підтримки.

Отже, необхідність удосконалення інноваційної діяльності та вирішення проблем її розвитку є головними завданнями українських підприємств та України загалом.

Список літератури:

1. Конституція України : Закон України від 4 липня 2002 року № 40-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266.
2. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства : монографія / за ред. К.М. Александрова. Харків : 2008. 352 с.
3. Денисенко М.П., Риженко Я.В. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні. *Проблеми науки*. 2007. № 6. С. 10–16.
4. Коваленко О.В. Проблемні аспекти становлення інноваційної системи України в контексті теорії технологічного розвитку. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. С. 31.
5. Поліщук О.О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. № 3 (21). С. 169–171.
6. Файчук О.М., Файчук О.В. Інноваційний процес як рушійна сила економічного зростання. *Бізнес-Інформ*. 2013. № 10. С. 66–70.
7. Павлюк М.В. Мотиваційні можливості вітчизняного законодавства у сфері інноваційної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 1. С. 117–121.
8. Ховрак І.В. Фінансування інноваційного розвитку: реалії та перспективи. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 1. С. 229–235.
9. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 24.02.2020).
10. Білоброва І.О. Проблеми мотивації інноваційної діяльності. *Світова практика та українські реалії*. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/14229/1-Bilobrova.pdf?sequence=1> (дата звернення: 28.02.2020).
11. Давіла Т., Епштейн М., Шелтон Р. Працююча інновація: як керувати нею, вимірювати її та отримувати від неї вигоду / пер. з англ. Т.Ф. Козицький. Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2007. 320 с.
12. Законодавство України: інформаційна база. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (дата звернення: 29.02.2020).

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 4 lyupnia 2002 roku № 40-IV / Verkhovna Rada Ukrainy [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of July 4, 2002 No. 40-IV / Verkhovna Rada of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 36. St. 266.
2. Blyzniuk T.P. (2008) Vplyv tsyklichnosti rozvytku ekonomiky na innovatsiinu diialnist pidpriemstva: monohrafiia / za red. K.M. Aleksandrova [Influence of cyclical development of economy on innovative activity of the enterprise: monograph / ed. K.M. Alexandrova]. Kharkiv, 352 p.
3. Denysenko M.P., Ryzhenko Ya.V. (2007) Stratehichna misiia innovatsiinoi diialnosti ta shliakhy yii aktyvizatsii v Ukraini [Strategic mission of innovation activity and ways of its activation in Ukraine]. *Problems Of Science*, no. 6, pp. 10–11.
4. Kovalenko O.V. (2015) Problemnii aspekty stanovlennia innovatsiinoi systemy Ukrainy v konteksti teorii tekhnolohichnoho rozvytku [Problematic aspects of formation of innovative system of Ukraine in the context of the theory of technological development]. *Effective Economy*, no. 3, p. 31.
5. Polishchuk O.O. (2010) Sutnist poniattia "innovatsiina diialnist" yak sotsialno-ekonomichnoi katehorii [The essence of the concept of "innovation" as a socio-economic category]. *Economic Bulletin Of Donbass*, no. 3 (21), pp. 169–171.
6. Faichuk O.M., Faichuk O.V. (2013) Innovatsiinyi protses yak rushiina syla ekonomichnoho zrostannia [The innovation process as a driving force for economic growth]. *Business Inform*, no. 10, pp. 66–70.

7. Pavliuk M.V. (2010) Motyvatsiini mozhyvosti vitchyznianoho zakonodavstva u sferi innovatsiinoi diialnosti [Motivational possibilities of national legislation in the sphere of innovative activity]. *Bulletin Of Khmelnytsky National University*, no. 1, pp. 117–121.

8. Khovrak I.V. (2013) Finansuvannia innovatsiinoho rozvytku: realii ta perspektyvy [Financing innovative development: realities and perspectives]. *Marketing And Innovation Management*, no. 1, pp. 229–235.

9. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 24.02.2020).

10. Bilobrova I.O. Problemy motyvatsii innovatsiinoi diialnosti. Svitova praktyka ta ukraïnski realii [Problems of motivation of innovation activity. World practice and Ukrainian realities]. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/14229/1-Bilobrova.pdf?sequence=1> (accessed: 28.02.2020).

11. Davila T., Epshtein M., Shelton R. (2007) Pratsiuiucha innovatsiia: yak keruvaty neiu, vymiriuvaty yii ta otrymuvaty vid nei vyhodu / per. z anhl. T.F. Kozytskyi [Working innovation: how to manage, measure, and benefit from it / per. from English. T.F. Kozytskyi]. Dnepropetrovsk. Business Book Balance, 320 p.

12. Zakonodavstvo Ukrainy: informatsiina baza [Legislation of Ukraine: information base]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (accessed: 29.02.2020).

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрено современное развитие инновационной деятельности Украины. Определено, что инновационная деятельность является ключевым элементом обеспечения успешного и устойчивого функционирования предприятия. Исследованы сущность и виды инновационной деятельности в научной литературе. Определены группы субъектов инновационной деятельности в Украине, выяснено, что главными субъектами осуществления инновационной деятельности все-таки являются предприятия, потому что они формируют сферы и направления развития инновационной деятельности государства. Выделены ключевые составляющие инновационной деятельности в мировой практике, а именно инновационная стратегия, деловой менталитет компании, направленный на развитие инноваций, соответствие инноваций бизнес-стратегии предприятия, ценность инновации, нейтрализация «организационных антител» инноваций, сеть инноваций, система параметров и вознаграждений развития инновационной деятельности. Проанализировано состояние инновационной деятельности предприятий Украины, предложены меры по ее совершенствованию.

Ключевые слова: инновационная деятельность, финансирование, развитие предприятий, конкурентоспособность, управление инновационной деятельностью.

PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF INNOVATION ACTIVITIES OF ENTERPRISES IN UKRAINE

In the article the modern development of innovative activity of Ukraine is considered. The economic growth of the country is entirely dependent on the enterprises, which in turn need innovative activity, their aspirations, efforts, ability to use in their activity new technologies, to justify the needs of consumers, and therefore to upgrade their products, thereby enriching their income and strengthening positions among competitors. It is determined that innovation is a key element in ensuring the successful and sustainable functioning of the enterprise. The essence and types of innovative activity in scientific literature are investigated. The groups of subjects of innovation activity in Ukraine are identified; it is found out that the main subjects of innovation activity are enterprises. In a market economy, preference is given to those enterprises that are quickly and actively mastering innovations. This allows them to expand the markets for their products, win new market segments, and in the case of development of fundamentally new innovations – to temporarily occupy a dominant position in the market of new products, which is directly related to the possibility of obtaining much higher profits than the other enterprises. The key components of innovation in the world practice are highlighted, such as: innovation strategy, business mentality of the company aimed at innovation development, compliance of innovations and business strategy of the enterprise, value of innovation, neutralization of “organizational antibodies” of innovation, network of innovations, system of parameters and rewards of development of innovations activities. It is found that most of the considered elements of innovation activity are underdeveloped and some are not characteristic of domestic enterprises at all. The state of innovation activity in Ukraine is analyzed and it is determined that the financing of scientific, scientific-technical and innovative activity is insufficient, which causes the collapse of a number of important scientific developments. Therefore, the activation of innovation activity of the scientific and industrial spheres is an important task and condition for the establishment of economic independence of Ukraine. Measures to improve the innovation activity of enterprises are proposed.

Key words: innovation, financing, enterprise development, competitiveness, innovation management.